

Subcomissió Ara és demà

“Els pilars del sistema educatiu”. Conclusions [document provisional]

INTRODUCCIÓ

Voldríem incorporar algunes referències més, que no consten a la ponència, com per exemple institucions educatives de cadascun dels tres moments històrics que s'hi esmenten, el paper del professorat organitzat en els sindicats en favor de la normalització educativa i lingüística i la contribució de l'escola en la vertebració de la cohesió social i la reconstrucció nacional.

La confiança i el consens són, més que pilars, els fonaments d'un sistema educatiu i social en què l'educació esdevé l'eix vertebrador de totes les polítiques socials del país.

La confiança de la societat en el sistema educatiu dóna suport al consens que produeix l'estabilitat social i normativa del sistema, el qual permet el desenvolupament personal i col·lectiu i coopera en l'educació de tothom. Aquesta confiança demana el compromís de tots els agents educatius, per al qual han de rebre la formació adequada.

La persona és el centre del fet educatiu, per tant, cal garantir una educació personalitzada, que atengui totes les dimensions de la persona per al seu màxim desenvolupament personal i social, i per poder forjar el seu projecte de vida en igualtat d'oportunitats i amb recursos suficients.

L'ensenyament al llarg de la vida és un fonament de l'educació i de la formació de cada persona, per tant, cal que aquesta cultura sigui present en tota la societat.

El sistema educatiu ha de col·laborar de manera potent en la configuració de la identitat i la ciutadania de totes les persones. Aquesta identitat personal acaba esdevenint ciutadania global a causa de la massiva introducció de la tecnologia, àdhuc a l'ensenyament.

EQUITAT

L'objectiu de l'educació ha de ser garantir que cada persona, com a centre del sistema, pugui desenvolupar-se globalment amb igualtat d'oportunitats i sense exclusió, d'acord amb totes les seves capacitats. Aquest desenvolupament ha de revertir en la transformació de la societat, per tal que sigui més justa.

A aquesta formulació hi arribem actuant amb equitat, que significa atendre a cadascú per tal de fer possible la superació dels condicionaments personals, socials, econòmics i culturals; superar les desigualtats i descobrir i aprofitar tots els talents de les persones, alhora que s'enriqueix la societat.

Les administracions, d'una manera transversal, han de garantir que es puguin identificar les necessitats de totes les persones i dissenyar les polítiques i les intervencions en funció d'aquestes necessitats, adequant-les sempre a les necessitats col·lectives.

Dotar-se d'una cultura d'avaluació per a la millora que impregni tots els nivells del sistema, especialment amb relació al professorat i a l'autoavaluació del centre, és fonamental per garantir

l'avenç continuat en la prestació del servei educatiu. Aquesta avaluació haurà de tenir en compte els resultats escolars i personals. En aquest sentit, cal disposar d'una agència d'avaluació independent.

Una peça fonamental és el finançament adequat i suficient de tot el sistema educatiu, que permeti repartir els recursos d'una manera eficaç per a cada necessitat en tot el territori. El finançament suficient del sistema significa la gratuïtat integral, atenent a les característiques de cada centre, per raó d'ubicació, projecte, composició social, entorn, etc., i ha de tenir en compte tots els recursos humans que hi treballen.

Com a resultat de l'aprenentatge personalitzat, un finançament adient i les polítiques compensatòries, cap centre hauria de ser considerat d'alta complexitat.

La flexibilitat i l'adaptabilitat del sistema són condicions indispensables per atendre millor les necessitats concretes de cada persona en cada moment. Cal que el disseny de l'arquitectura del sistema ho tingui en compte. Igualment, el centre educatiu ha d'adaptar-se a la realitat del seu entorn i de cada moment.

Finalment, cal integrar i vertebrar al sistema educatiu les activitats formatives curriculars, extracurriculars, complementàries, extraescolars, de lleure, etc., que pertanyen a l'aprenentatge formal, no formal i informal, ja que estan en íntima relació amb la formació integral de la persona en un marc d'equitat i donen lloc a una perspectiva socioeducativa molt més àmplia.

INCLUSIÓ

Es planteja la detecció i la diagnosi precoces de les necessitats de cada persona i l'assignació dels recursos necessaris per tal d'afavorir-ne l'èxit. Aquests recursos preveuen una diversificació dels perfils professionals que intervenen a l'escola i requereixen el suport de polítiques globals i interdepartamentals d'atenció a les famílies. L'estreta col·laboració entre administracions i sectors s'ha de poder garantir per tal que la immediatesa en la detecció i en les actuacions tingui la màxima efectivitat possible.

La inclusió també ha d'estar adreçada a cada etapa de la vida de la persona i pensada en tots i cadascun dels moments educatius i d'orientació acadèmica i laboral. Per això, convé fomentar la cultura de l'acompanyament efectiu mitjançant la tutorització de cada persona en el seu procés d'aprenentatge i ajudar que tots els actors del sistema (famílies, personal docent i de suport, actors socials) hi estiguin implicats activament com a tasca compartida.

Per facilitar encara més l'orientació efectiva, cal fomentar la creació d'itineraris formatius personals, i això implica una gran flexibilitat de l'arquitectura del sistema a través de la transició d'etapes i passarel·les entre itineraris formatius.

Cal dotar d'autonomia els centres educatius per tal de fer efectiva l'adaptació real a les necessitats de cada persona i amb els mitjans necessaris per portar-la a terme. Alhora, cal introduir una cultura d'avaluació i de rendiment de comptes a la comunitat educativa.

En un sistema regit pel principi d'equitat, s'ha de vetllar per l'exercici dels drets i les obligacions de les persones en relació amb l'educació. Aquest mateix principi d'equitat ha de comportar una oferta diversa i suficient de centres i projectes educatius que garanteixin l'atenció de totes les persones, i que puguin ser escollits en igualtat efectiva de condicions.

El sistema educatiu ha d'incloure totes les persones sense cap tipus de discriminació per cap raó d'origen, raça, gènere, orientació sexual, etc. S'han de respectar totes les formulacions que es fan en les declaracions de drets humans, drets dels infants, etc. per tal d'assegurar la igualtat efectiva en els rols de gènere.

PLURILINGÜISME

Tal com s'expressa a la ponència, la llengua catalana és un pilar fonamental del sistema educatiu a causa del seu caràcter vehicular. El projecte lingüístic és l'eina d'adaptació del centre al seu entorn per a l'assoliment de la normalització lingüística i el plurilingüisme.

En aquest marc, l'educació actual demana la competència en diverses llengües, sobretot castellà i anglès. Quant a l'anglès, el sistema educatiu ha de dotar-se dels recursos pertinents per assegurar-ne la competència al llarg de l'itinerari formatiu de cada persona.

FAMÍLIES

Els pares i mares són l'element bàsic de l'educació i la socialització de les persones. Són els primers i principals educadors, i han de fer equip amb els mestres i l'escola, cadascú des del seu rol propi i insubstituïble.

Cal promoure polítiques familiars i mesures efectives de conciliació personal i laboral per tal que l'atenció i el seguiment dels processos educatius dels infants i joves siguin autèntics.

És cabdal el paper de les associacions de famílies d'alumnes com a actors principals per aglutinar i cohesionar-les a fi que s'impliquin en el projecte del centre educatiu en qualitat d'agents participatius.

Les associacions de famílies han d'intervenir en la gestió del centre educatiu des del seu rol, centrant-se en el suport a la formació de joves i infants.

ENTORN DIGITAL

Més que com a pilar del sistema educatiu, l'entorn digital és vist com una eina i un entorn de treball.

L'escola ha d'aprofitar les potencialitats de les tecnologies per a l'ensenyament-aprenentatge i educar les persones en l'ús correcte.